

Олександр Дзюбан
студент гр. ФМСм-12,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Роман Тераз
студент гр. ФМСм-12,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Вікторія Сідляр

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ КОНТРОЛЮ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Війна глибоко впливає на фінансову та економічну ситуацію в країні, внаслідок чого виникають численні виклики у сфері митного адміністрування та фіскальних надходжень. У цих умовах актуальним стає питання достовірності визначення митної вартості товарів та ефективності коригування її з боку митних органів, оскільки митна вартість є основою для обчислення митних платежів.

Найпоширенішими порушеннями митного законодавства є недостовірне декларування митної вартості товарів та неправомірне застосування пільг при митному оформленні. Крім того, митні органи найбільше нараховують додаткових митних платежів внаслідок коригування митної вартості товарів [1]. Недобросовісні імпортери занижують митну вартість, щоб зменшити свої зобов'язання з митних платежів. Це може відбуватися через різноманітні методи, такі як недостовірне представлення фактур, завищення вартості послуг або інших елементів супутнього виробництва тощо. Така практика призводить до значних втрат бюджету держави та порушує принципи справедливого розподілу фіскальних навантажень.

Ефективний контроль митної вартості товарів є складною задачею, яка вимагає відповідної кваліфікації фахівців митних органів та використання сучасних та ефективних підходів. Останнім часом Україна вдосконалила правила та методи визначення митної вартості відповідно до міжнародних стандартів, враховуючи вимоги Світової організації торгівлі. Слід зауважити, що митні органи дещо покращили ефективність своєї роботи в цьому напрямку. Хоча ефективність контролю митної вартості залишалася на низькому рівні, водночас у результатах контролю відбулися позитивні зрушення, зокрема спостерігалось збільшення надходжень до Державного бюджету України донарахованих сум внаслідок коригування митної вартості товарів [1].

Проте, з початком війни результативність роботи митних органів в напрямі контролю митної вартості товарів знизилась. За звітними даними, у 2022 р. при проведенні контрольних заходів, спрямованих на перевірку коректності визначення митної вартості та її подальшого коригування, митними органами була опрацьована база оподаткування у сумі 219,7 млрд грн, що на близько 75%, більше, ніж у попередньому році (у 2021 р. – 126,0 млрд грн). Як наслідок, до Державного бюджету України надійшли додаткові надходження у розмірі 6,3 млрд грн. Проте, попри збільшення обсягів опрацьованої бази оподаткування, значення цього

показника на 35% зменшилося порівняно з 2021 роком (у 2021 р. – 9,8 млрд грн) [2].

Для визначення автентичності документів, які надаються під час митного оформлення для підтвердження заявленої митної вартості товарів, органи ДМС України направляють до митних адміністрацій та інших уповноважених органів іноземних держав запити. Так, протягом 2022 р. митними органами підготовлено та направлено 517 запитів на протывагу 835 у 2021 р. За період 2022 року отримано та опрацьовано 344 (у 2021 р. – 624) відповіді. Із загальної кількості отриманих відповідей 26 % у 2022 р. (19 % у 2021 р.) свідчать про непідтвердження заявлених до митного оформлення відомостей. Також у 25 % відповідей на запити надано недостатньо інформації для однозначного висновку щодо автентичності та/або неавтентичності документів (у 2021 р. цей показник становив 17 %) [2].

Як бачимо, однією з важливих проблем контролю митної вартості товарів є низька ефективність запитів до митних адміністрацій іноземних країн для перевірки достовірності документів, що надаються для підтвердження митної вартості. Це може бути пов'язано з різними факторами, такими як відсутність спільних стандартів, складність співпраці між країнами та недостатні ресурси для проведення таких перевірок. Крім того, існують також інші проблеми у цій сфері митного контролю, зокрема, корупція в митних органах, недостатня кваліфікація працівників Держмитслужби, неефективне використання ризикоорієнтованих технологій, низький рівень узагальнення та аналізу цінової інформації тощо.

Серед заходів, що сприятимуть покращенню контролю митної вартості слід виділити посилення міжнародної співпраці та обміну інформацією між митними органами, створення ефективніших систем моніторингу та аналізу даних, а також навчання та підвищення кваліфікації митників.

Отже, контроль митної вартості товарів в Україні є важливою складовою ефективною митної політики. Попри досягнуті позитивні результати, існують проблеми, які потребують уваги та подальших заходів для вирішення. Ефективність контролю може мати суттєвий вплив на доходи бюджету та національну економіку загалом, і тому його вдосконалення є актуальною задачею для держави.

Список використаних джерел:

1. Сідляр В., Шевчук А. Аналіз практики адміністрування митних платежів в контексті дослідження впливу факторів: правильності визначення митної вартості товарів, країни походження, коду товару. *Сучасні виклики забезпечення митної безпеки в Україні*: монографія / за ред. д.е.н., професора А. І. Крисоватого. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С. 179-195.
2. Звіти про результати роботи Держмитслужби за 2021-2022 рр. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>